

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini

Cena Din 1⁻

Štev. 135.

V Ljubljani, petek 17. junija 1938.

Leto III

Posledice strašne poplave ob Rumeni reki:

Milijonom Kitajcev grozi smrt v valovih

Sanghaj, 17. jun. o. Ogromna povodenj, ki jo je povzročila narasla Rumená reka, je do zdaj zahvetovala čez 200.000 človeških življenj. Pod vodo poplavljenem ozemlju je od ure do ure strašnejše. Večkrat je reka uničila še nekaj velikih nasipov, tako da je zdaj poplavljen ogromen del ozemlja v pokrajinah ob reki. Kitajska in japonska vojska sta v vedno hujšem položaju in ni mogoče več govoriti o kakih vojaških operacijah, marveč skrbijo in drugo poveljstvo le zato, kako bi spravilo svoje oddelke na varno in jim zagotovilo prehrano. Civilno prebivalstvo je prepuščeno samo sebi, tako glede reševanja kakor glede preskrbe. To pomeni, da grozi milijonom Kitajcem smrt. Običajno

deževje, ki so ga ti kraji deležni v začetku poletja, se je letos spremenilo v silovite nalive, da je voda tako strašno narasla. Razen tega pa Kitajci sami podirajo nasipe in jezove, ker hočejo s tem med seboj in Japonci ustvariti ogromno jezero, za katerim se bodo pripravljali na odločilni boj, ko bodo vode odtekale. Stanje vode je tako visoko, kakor ga ne pominja. Ogromne množine vode se zlivajo proti pokrajini Santung, kjer bo katastrofa najstrašnejša, ker tam prebiva na majhnem prostoru ogromno ljudi. Kdaj bo povodnji konec in kdaj bodo vode odtekale, tega ne more povedati še nihče.

Pred nacionalistično ofenzivo na Valencijo ki se bo začela hkratu z napadi na vseh bojiščih

Hendaye, 17. jun. Nacionalistično poveljstvo je odredilo vse potrebno za takojšnjo ofenzivo proti Valenciji. Padec teh dveh mest bo za rdečo Španijo usoden. V Saguntu je središče kovinske industrije za vladno Španijo in so tam vse do zadnjega izdelovali večino orožja. Takoj ko pade Sagunto, bo barcelonska vlada navezana glede orožja izključno na uvoz iz tujine, ki je pa dan za dnevno težji. Nacionalistična letala so pri dosedanjih napadih na Sagunto skrbno pazila, da niso metala bomb na tovarne, ker bodo nacionalistom takoj po osvojitvi dobro služile.

Glede Valencije domnevajo, da se bo udala pred odločilnim naskokom, da ne bi bilo prevelikih žrtev.

Po padcu Castellona je pobegnila večina 43. divizije, ki se je do zdaj upirala nacionalistom pri Bielsi čez francosko mejo. V zadnjih 24 urah je prišlo v Francijo nad 2200 vojakov z vsem štabom 43. divizije. S tem so nacionalisti brez boja postali gospodarji večine Pirenejev. Francoske oblasti begunce z vso odločnostjo razorožujejo.

Nacionalistični oddelki bodo zdaj prodirali ob morju proti Saguntu, na drugi strani pa od Teruela

na jug in bodo skušali obkoliti jedro Miajevih oddelkov, ki branijo pota v Valencijo. Ofenziva se bo začela hkratu v Pireneji in na katalonskih bojiščih, kjer bodo pritiskali proti Barceloni, s prodiranjem pa bodo začeli tudi na južnem bojišču pri Cordobi, tako da bo splošni napad veljal vsem trem središčem: Barceloni, Valenciji in Madridu.

Burgos, 17. jun. AA. Havas. Nacionalistične čete so zavzele Bielso z vso dolino. V tej dolini se je branila 43. republikanska divizija. Njeni ostanki beže sedaj proti meji.

Bilbao, 17. junija. AA. DNB: Po vesteh iz Valencije je komisar republikanskih čet na vzhodni fronti objavil proglas vsem rdečim četam, v katerem pravi, da je sedanji položaj resnejši kot pa kdajkoli poprej. Republikanska armada se ne sme umakniti niti za korak, ker bo sicer Valencija sama v nevarnosti. Proti vsakomur, ki bi dvomil v zmago rdečih, bodo najstrožje postopali.

Valencija, 17. junija. AA. Havas: Begunci iz Castellona in sosednih vasi še zmerom prihajajo. Dosedaj je v Valencijo prišlo nad 30.000 beguncev.

Važna manifestacija francosko angleškega prijateljstva

Obisk angleške kraljeve dvojice v Parizu

London, 17. junija. Pri uradnem obisku britanskega vladarskega para v Parizu, bo kralja Jurija spremljal tudi zunanji minister lord Halifax. Uradni obisk britanskega kraljevskega para v francoski prestolnici je določen za 28. junij.

Angleški kralj in kraljica bosta prispela v Boulogne 28. t. m. ob 12.40. Vladarska dvojica se bo pripeljala do tega francoskega pristanišča z admiralsko jabo »Encantress«. Ob 13 se bo odpeljala s posebnim vlakom v Pariz. Med potjo se bo vlak ustavil samo v Lorientu, kjer jima bodo predstavili člane posebnega francoskega odposlaništva, ki bo za visokega obiska angleški kraljevi dvojici na razpolago. Na pariški železniški postaji bo angleškega kralja in kraljico pozdravil predsednik francoske republike Lebrun s svojo soprogo, predstavnik narodne skupščine in senata ter člani vlade francoske republike. Takoj po svojem prihodu v

Pariz bo kralj Jurij VI. sprejel v avdienco francoskega zunanjega ministra V. sredo 29. t. m. se bo angleška vladarska dvojica v spremstvu predsednika francoske republike Lebruna in njegove soproge odpeljala na izlet z rečno jabo po Seini ter bo ob tej priliki obiskala pariško občinsko zgradbo. V četrtek 30. junija bo prirejeno na čast angleškemu kralju in kraljici svečano kosilo v versajskem dvorcu v zgodovinski dvorani. Na to kosilo bo povabljenih 200 ljudi. Po kosilu se bosta visoka gosta ogledala park, ki se razprostira okoli tega dvorca. Za časa obiska angleške kraljevske dvojice bodo v tem parku spustili vse vodomete. Ob 16.30 se bosta kralj Jurij in kraljica Elizabeta vrnila iz Versaillesa v Pariz. Ob 20 bo priredil znanji minister Bonnet na čast visokim gostom slavnostno večerjo. Po večerji bo gledališka predstava.

Upora v Mehiki ne bo še konec

Mexico City, 17. jun. o. Skupina pristašev generala Cedilla je napadla oklopne avtomobile, ki so vozili denar za mehičansko državno banko. Cedillovi vojski so pobili posadko in denar pobrali. Vlada je za njim poslala več oddelkov, ki so roparje dohiteli in se spustili z njimi v bitko, v kateri je na obeh straneh padlo več vojakov. Vlade čete so nekaj denarja dobile nazaj, večino so ga pa roparji odnesli.

General Cedillo je izdal pred dvema dnevi proglas, v katerem pravi, da ne misli nehati z akcijo proti predsedniku Cardenasu, marveč da bo svoje gibanje razširil in ojačil, ker dohva neprehodna novo pomoč in izraze simpatij iz vse države.

Slovesnosti ob 20 letnici bitke pri Piavi

Treviso, 17. jun. V soboto se je začela proslava 20letnice bitke na Piavi. Ta proslava ima narodni značaj in bo trajala 7 dni, kakor bitka na Piavi sama. Na svečan način so odprli vojaško taborišče invalidov iz svetovne vojne, fašistične

milice in italijanske liktorske mladine iz vseh krajev Italije.

Včeraj je bila spominska svečanost na Monte Grappa, ki je med vojno igrala veliko vlogo pri vojaških akcijah. Govor je imel glavni tajnik fašistovske stranke Starace, in sicer pred ogromnim spomenikom na gori, pod katerim so kosti 20.000 italijanskih vojakov, padlih pri Piavi. Za tem je Starace obiskal še pokopališče bivših avstrijskih vojakov, kjer je bila tudi kratka spominska slovesnost. Na tem pokopališču so tudi kosti številnih slovenskih vojakov.

Popravek za Jesenice

V sredo nam je v zahvali Krekovega prosvetnega društva tvorcem jeseniškega »Slovenskega tedna« tiskarski škrat zmešal štrne in spremenil ime glavnega iniciatorja g. Franca Klinarja v Dolinarja. Pravilno se mora glasiti: iskrena zahvala vsem volilnim delavcem, zlasti glavnemu vodji g. Klinarju. — Jesenici so pa tako in tako vedeli, kdo je pod imenom Dolinar mišljen.

Sneg je zapadel po nekaterih predelih v Romuniji. Snega zadnje čase v tistih krajih ne pominja niti najstarejši ljudje.

Nove nastavitve na pošti

Belgrad, 17. junija. m. Poštni minister je podpisal odlok, s katerim so na področju ljubljanskega poštnege ravnanstva postavljeni za dnevničarje služitelje, ozir. zvančičnike:

Na pošti Ljubljana I.: Ivan Kovačič, Franc Simonič, Anton Horvat, Josip Resnik, Viktor Rojnik, Avgust Križnik, Martin Malnarič, Franc Bregar, Miha Koece, Ferdinand Kunej, Ivan Petrič, Ferdinand Tomažič, Janez Nadrag in Josip Skorjanec. Na pošti Ljubljana II.: Ivan Stanovnik, Anton Snoj, Viktor Mrkoja, Viktor Pregrad, Vitimir Širota in Srečko Lavrenčič.

Na pošti Maribor I.: Anton Klavs in Janez Jurman.

Na pošti Maribor II.: Josip Tekave, Milan Skok in Rudolf Pepelnik.

V Ptuj: Franc Narobe, Josip Horvat in Anton Skaza.

Na Vrhniki: Jakob Praha.

V Zidanem mostu Vid Mavec, v Mokronogu Josip Kranjc, v Poljšanah Anton Kranjc, na Rakeku Franc Kramar, na pošti Trbovlje I. Franc Brnšek in v Črnomlju Stanko Grabek.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 17. junija. m. Zadnje dni stalno sedsa gospodarsko-finančni odbor ministrov. Na dnevnem redu so važna vprašanja z gospodarskega področja. Odbor je imel svojo sejo tudi včeraj, danes pa z delom nadaljuje.

Belgrad, 17. junija. m. Belgrajska opera bo nočjo vprizorila opero »Madame Buterfly«. V glavni vlogi je nastopila znana slovenska pevka gđ. Anita Mezetova, članica belgrajske opere. Za predstavo vlada veliko zanimanje, kar dokazuje, da je gđ. Mezetova zelo priljubljena pevka.

Belgrad, 17. junija. m. V nedeljo bo v Kragujevcu velika slovesnost v spomin postreljenim českim in slovaškim vojakom v svetovni vojni. Proslave se bo udeležil kot zastopnik českoslovaške vojske general Viest, ki je že prispel v Belgrad.

Občni zbor škofjeloških invalidov

Škofja Loka, 16. jun. Škofjeloška podružnica Združenja vojnih invalidov, v kateri so organizirani invalidi, vdove in sirote iz vsega našega okraja, je imela v nedeljo ob 9 dopoldne v mestni posvetovalnici v Škofji Loki svoj redni letni občni zbor, katerega se je zaradi velike važnosti udeležilo precejšnje število članov, okoli 50. Veliko zanimanje za občni zbor je bilo tudi med nečlani invalidi in to največ zaradi tega, ker je bilo na dnevnem redu tudi poročilo o novem invalidskem zakonu. Kot delegata oblast. odbora Združ. voj. inv. sta se udeležila obnega zbora podpredsednik O. O. g. Ivan Marinko in tajnik O. O. g. Ivan Vuk. Občni zbor je vodil predsednik tukajšnje podružnice g. Pavel Homan, ki je po pozdravu navzočim takoj podal predsedniško poročilo. Za njim je podal tajniško in blagajniško poročilo g. tajnik Andrej Ravnihar. Sledilo je poročilo nadzornega odbora, nakar so bila vsa poročila soglasno odobrena.

Po odobritvi poročil je dobil besedo delegat O. O. g. Ivan Marinko, ki je pokazal v krepkih jedrnatih besedah vse delo organizacije za invalide. Ustavil se je tudi pri osnutku novega invalidskega zakona, za katerega je povedal, da je mnogo ugodnejši za invalide kot dosedanjí ter da ga je vlada že odobrila. Čaka le še odobrenja narodne skupščine in senata. Upamo pa, da bo ta zakon kmalu pod streho.

Za g. Marinkom je dobil besedo g. tajnik O. O. g. Ivan Vuk, ki je v svojem govoru še točneje obrazložil osnutek novega inv. zakona na podlagi živlečka, s katerim razpolaga O. O. Združ. vojnih invalidov. Opozarjal in pozival je vse invalide, ki še niso člani organizacije, da naj se organizirajo čimprej pri svojih krajevnih organizacijah, ker osnutek novega zakona itak predvideva prisilno članstvo pri inv. organizacijah. Potrebno pa je tudi, da krajevna organizacija vodi evidenco vseh onih, ki so bili kdaj reducirani a bodo prišli v poštev po novem zakonu, da bo mogla organizacija zastopati čim uspešneje interese vsakega posameznika.

Vsi navzoči so bili z osnutkom novega zakona zelo zadovoljni in kar navdušeni, ker je današnja vlada s tem zakonom pripomogla tudi invalidom do njihovih pravic.

Nato so bile volitve novega odbora in sicer so bil izvoljeni: gg. Viktor Debeljak, Ravnihar Andrej, Homan Pavel, Oblak Janez in Subić Anton. V nadzorni odbor pa: gg. Gregorin Matko, Pirc Marija in Eržen Matevž. Odbora se bosta konstituirala na prvih sejah. Občni zbor je bil končan ob 12.

V gnezdo tihotapcev so posvetili

Komenda, 15. junija. Orožniki iz Vodie so izsledili tihotapca s saharinom na debelo. To je bila hvalažna novica za vaščane iz Mlake. Orožniki so po srečnem naključju in temeljiti preiskavi zaplenili J. J. iz Mlake okoli 10 kg saharina ter nekaj tisočakov denarja. Hišna preiskava, ki so jo storili orožniki z vso odločnostjo in natančnostjo, je dosegla popoln uspeh. S to preiskavo je orožništvo odkrilo pravo leglo tihotapcev saharina, ki jih do danes niso mogli izslediti kljub neumornemu prizadevanju orožnikov. Tihotapec so saharin hranili pri strankah, ki so se zdele najmanj sumljive. Lastnika saharina niso mogli zaslišati, ker je ravno pred prihodom orožnikov zapustil dom, kakor da bi šlil nevarnost. Posebno zanimivo pa je bilo gledati radovedno množico, ki je spremljala orožnike, ko so nesli zaplenjeno blago. S tem odkritjem pa se bo tudi še drugim nepoznanim tihotapcem strast do prodaje prepovedanega blaga gotovo polegla, ker so sedaj uvideli, da jih le nadzoruje budno oko postave.

Vesti 17. junija

Na 10. mednarodnem kongresu časopisnih ravnateljev in izdajateljev listov, so sprejeli dogovor o zatiranju neresničnih vestí.

123.000.000 ljudi so prepeljale českoslovaške državne železnice in avtobusi letos v maju.

Mednarodna komisija za plovbo po Donavi bo s. 1. avgustom prenesla sedež z Dunaja v Belgrad.

Vožnja iz Rima v Napoli bo zdaj trajala komaj dobro uro, ker so tudi ta del proge elektrificirali.

Ogenj je izbruhnil v vojaškem muzeju v Bukarešti in uničil več dragocenih zgodovinskih predmetov.

Poljski zunanji minister Beck je pred odhodom iz Estonije obiskal predsednika republike Seldinterja.

Predsednik grške vlade Metaksas se je vrnil z nadzorstvene poti po polotoku Peleponezu.

50.410 mož posadke bo po novih sklepih francoske vlade imelo francosko vojaško letalstvo.

30 judovskih tihotapcev je prijel madžarska policija in ugotovila, da so znesli iz Madžarske nad 15.000.000 pengov.

V Barcelono je dopotoval Pandit Nehru, sodelavec indijskega voditelja Gandija. Baje bo obiskal razna španska bojišča. Bil je tudi pri znanjem ministru del Vayu.

Ameriški senat je odobril tri dopolnilne dogovore med Združenimi državami in republiko Panamo. Dogovori se nanašajo na Panamski prekop in na ceste, ki jo nameravajo Američani narediti ob prekopu. Cesta in prekop sta važna za obrambo Združenih držav.

Nemški listi hvalijo stališče predsednika angleške vlade, ki je izjavil, da Anglija ne bo glede bombardiranja angleških ladij po španskih pristaniščih ukrenila ničesar novega, ker je prevzela jamstvo, da bo varovala svoje ladje pred napadi samo na odprtem morju, ne pa v obalnih vodah.

Španska nacionalistična letala so v zadnjih dneh potopila še dva angleška parnika v valencijskem pristanišču.

Hitler je reaktiviral bivšega poveljnika nemške kopne vojske generala von Fritscha in ga imenoval za poveljnika 12. topniškega polka v Schwerinu. Fritsch je bil s svojega mesta odstavljen februarja ob znanih velikih spremembah v nemški vojski.

Za novega predsednika republike Chile je zbornica izvolila Alfreeda Baldomira, ki bo predsedniške pošte prevzel čez dva dni.

Silovit potres nekje v Tihem morju ali na Japonskem so zaznamovale včeraj evropske potresomerske postaje.

Italijanski zunanji minister grof Ciano je včeraj obiskal predsednika vlade Mussolinija na njegovem posestvu Rocca delle Caminate.

15.000 italijanskih naselnikov bo hkratu odpotovalo v Libijo letos 28. oktobra. To bo največje število ljudi, ki so šli kdaj skupno iz Evrope v čezmorska posestva. Za nje so v posameznih delih Libije, zlasti na obalah postavili okrog 3000 novih hiš. Iz Napolja do Tripolisa bo izselnike vozilo 28 parnikov.

Izšel je 17. popis italijanskih prostovoljcev, padlih v Španiji.

Nov razgovor o angleški zunanji politiki bo v londonski poslanski zbornici v torek.

Ameriško sodišče je obsodilo na smrt šoferja, ki je ugrabil in zadavil malega Jinja Casha. Razprava je bila kratka in je obtoženeц vse priznal. Usmrtili ga bodo na električnem stolu.

80 milijonov funtov posojila za angleško obrambo je bilo pisanega v Londonu v šestih urah. V našem denarju zneso to ogromno vsoto 19 milijard dinarjev.

12.000 ljudi je umrlo za kolero v zadnjih dveh mesecih po Indiji.

Romunska vojaška sodišče v Costanzi je obsodilo Juna Codreanu, brata obsojenega voditelja Železne garde, na sedem mesecev ječe, ker je nosil prepovedana politična znamenja.

Na polet po Balkanu se je odpravila včeraj pohčerkinja predsednika turške republike, Sabiha Gekčén. Odletela je ob šestih zjutraj iz Carigrada v Atene, odkoder pojde v Solun, iz Soluna v Sofijo, iz Sofije v Belgrad in Bukarešto.

Sv. oče Pij XI. je s posebnim pismom voščil švedskemu kralju Gustavu V. srečo za 80. letnico, ki jo je praznoval te dni.

Atentat na predsednika sirske vlade so poskusili neznanci, a ne z bombami, marveč s papirnatiimi žabicami.

Novo poljsko cerkev, posvečeno sv. Andreju Boboli, bodo postavili v kopališču Zobbot pri Gdansk.

Bolgarska poslanska zbornica je sklenila razveljaviti izvolitev poslanca Bočeva, ker je osumljen komunizma.

Egiptovske mohamedanske mladinske organizacije so priredile v Kairu velike manifestacije proti Judom in proti Angliji. Manifestacije so potekale brez hujših dogodkov.

Do velike železniške nesreče je prišlo pri Okajami na Japonskem. Po dosedanjih vesteh je bilo 200 mrtvih in ranjenih.

Nova francoska letala zadnjega izdelka bodo prvič nastopila pri paradi ob obisku angleške kraljeve dvojice konec tega meseca v Parizu.

Zakon o državljanstvu je spremenila Rumunija. Nova določila jemljejo državljanstvo Rumunom v tujini, če sodelujejo pri zločinih zoper javni red, če delajo proti koristim Rumunije in če se ne odzovejo, kadar jih kliče domovinska dolžnost. Otroci in žene takih obsojencev državljanstva ne izgube.

Anglija bo poslala nove vojaške oddelke v Palestino, ker drugače tam ne bo miru, je izjavil kolonialni minister Mac Donald v zbornici.

Ameriška vlada je naročila tovarnam za orožje in strelivo, naj čimprej izdelajo toliko vojnega materiala, kolikor bi ga Združene države ob kaki vojni potrebovale za prvih šest mesecev. 90 odstotkov materiala bodo izdelale zasebne tovarne.

Strašne posledice ljubosumja

V gostilni ustrelil svojo dekle in sebe - Oba sta mrtva

Poljčane, 17. junija.

V Zečah pri Konjicah se je pripetil včeraj dogodek, ki je našel silen odmev po vsej okolici. Pred približno enim tednom je bila odpuščena iz trgovine Antončič v Poljčanah 31 letna trgovska pomočnica Marzenšek Anica, doma iz Belovske gore. Dekle pa se po odpustu iz službe ni odpeljalo domov, temveč se je klatilo ob Poljčan do Slovenskih Konjic. Bila je vedno v družbi nekkih moških ter so jo videli med tem časom tudi v Vojniku in Vitanju. V sredo zvečer pa je prišla v družbi dveh moških v Zeče pri Konjicah. Pri tem svojem tavanju se je pred nekaj dnevi spoznala tudi s 24 letnim delavcem Fr. Vrečkom, ki je bil zaposlen v trgovini železoindustrijske družbe v Zečah. Med njima je najbrž nastalo ljubavno razmerje, ki pa ga je ona lahkomišljeno prekinila, dočim ga je vzel Vrečko zelo resno, kar je bilo tudi vzrok, groznega dejanja.

Ko je v sredo zvečer prišla v družbi obeh

moških v Zeče, se je najbrž bala srečati se z Vrečkom ter se je zato držala bolj v zatišju v gostilni »Kaplarc«, kjer je tudi prenočila. Naslednje jutro pa jo je tam našel omenjeni Vrečko, ki je bil precej razburjen. Okoli 9 dopoldne je Vrečko sedel v posebni sobi v tej gostilni ter poklical k sebi Marzenškovo. Ta je šlutila, kaj jo čaka in je prosila nekega fanta, naj gre z njo k Vrečku. Vrečko pa je naprosil dotičnega moškega, naj mu gre po vžgalice. Komaj je ta odšel iz sobe, so že počili strelí. Smrtno zadeta v glavo se je Marzenškova zgrudila na tla. Bila je na mestu mrtva. Nato je Vrečko streljal še na sebe ter se tudi smrtno ranil. Po štirih urah je umrl.

Pri Vrečku so našli poslovilno pismo, v katerem omenja, da je izvršil to grozno dejanje iz ljubosumnosti.

Marzenškovo so prepeljali danes v Belovsko goro, kjer jo bodo danes pokopali. Pogreb Vrečka pa bo danes popoldne v Zečah.

Telovske procesije v Ljubljani

Ljubljana, 17. junija.

Za božičem in veliko nočjo je gotovo najlepši in najprijetnejši praznik Telovo. Kako je lepo na deželi. Med zelenimi travniki in njivami se vijejo procesije in ljudje molijo k Bogu, naj jim pošlje blagoslova. Nikdar ne molijo tako pristočno, kakor na Telovo, ko zapoje duhovniki: »Blagoslovaj in ohranjaj zemljo in njene sadove!« Kako se vsem iz dna srca privije: »Prosimo Te, usliši nas!«

Včeraj so bile v Ljubljani vse ulice, po katerih gredo procesije, v zelenju in vsa okna okrašena s cvetjem, med njim pa prižgane sveče. Zgodaj so že odmevali zvonovi po ljubljanski kotlini in klicali ljudi k procesijam.

V istem času so bile tri procesije hkratu: pri Sv. Petru, v Trnovem in na Viču.

Sempetrski procesija je bila veličastna. Udeležili so se je ugledni Sempetrčani, predstavniki raznih korporacij, mestni svetniki, ZFO in druga katoliška društva. Bilo je mnogo narodnih noš. Igrala je šmartinska godba.

Najprejstrelja je bila trnovska. Igrala je godba »Sloga«, šli so slovenski fantje v krojih in dekleta s svojim praporom. Po številu narodnih noš je posekala celo stolno. Udeležil se je tudi ljubljanski župan g. dr. Juro Adlešič kot patron trnovske fare z direktorjem Josipom Ošano in drugimi mest-

nimi svetniki Lepo so peli trnovski zvonovi, ko se je vila procesija po najlepšem delu našega mesta. Tudi na Viču niso zaostajali za Sempetrčani in Trnovčani. Tudi v njihovi procesiji so šli vsi štirje gg. svetniki Vičani, slovenski fantje in dekleta v krojih, narodne noše in veliko število Vičanov.

Letos je bila stolna procesija nenavadno velika in peštra. Prva je stopala skupina ljubljanske Prosvele s svojim praporom, za njo zastopstvo krščanskega ženskega društva, nato so korakali skavti, za njimi Marijine družbe, deklice, klarice, tretjeredniki, narodne noše, za velikim praporom kongreganisti, za njimi dolga vrsta zavednih mož, akademiki, akademičarke, Slovensko kat. akad. starešinstvo. Sledili so župan dr. Adlešič in ves mestni svet, za temi so šli predstavniki raznih ustanov, šol in univerze. Neregledna je bila vrsta klera. Ob sv. R. T., ki ga je nosil prevzvišeni g. škof dr. Rožman, je korakala častna straža vojakov. Sledili so g. ban dr. Marko Natlačen z divizionarjem g. Lukičem, češki konzul g. Mišovský, francoski konzul g. Rembrand in italijanski konzul g. Guerrini-Maraldi, vojaški zastopniki in drugi odličniki. Za temi so šli ostali ljudje.

Na obeh straneh ulice, koder se je pomikala procesija, so ljubljanci stvorili gost špalir. Vreme je bilo nad vse ugodno.

Lepa razstava tehnične srednje šole

Ljubljana, 17. junija.

Tehnična srednja šola — lahko rečemo naš ponos — slavi te dni svoj zlati jubilej, 50 letnico, odkar se je ta strokovno visokostojeci zavod razvil iz dveh skromno zasnovanih šol. Pred 50 leti po težavnih naporih, kajti takrat je dunajska vlada skrbela za naš napredek prav po mačevoški, sta bili v Ljubljani ustanovljeni dve strokovni šoli, in sicer šola za lesno industrijo in šola za umetno vezenje in čipkarstvo. Napredek je nujno zahteval, da se je iz teh dveh šol polagoma in z velikimi žrtvami razvil sedanji, na višku tehnike stoječi zavod. Ob tej priložnosti je Tehnična srednja šola priredila sodelovanjem vseh strokovnjakov in s podporo merodajnih faktorjev, raznih korporacij in podjetij prav čedno razstavo v mnogih šolskih prostorih.

V lepo okrašeni dvorani pred lepo sliko Nj. Vel. kralja Petra II. je bila danes ob 10 dopoldne odprta jubilejna razstava vseh oddelkov. Prav ta razstava nam kaže, na kako visoko stopnjo se je razvilo naše tehnično-industrijsko in obrtno šolstvo. Razstava nam podaja nazorno sliko o stanju naše industrije in obrti. Kaže pa tudi, da znajo mnoga podjetja visoko ceniti poslanstvo tega našega zavoda, ki je postal v našem gospodarskem življenju važen faktor, pomemben za gospodarski napredek naše države in zlasti naše banovine.

Svečani otvoritvi so prisostvovali mnogi odlični zastopniki naših oblasti, tako gosp. ban dr. Marko Natlačen, ki je hkratu zastopal ministra trgovine in industrije dr. M. Vrbaniča, dalje divizionar general G. Lukič, mestni župan dr. Jure Adlešič, navzoči so bili dalje mnogi oficirji in inženirji, ki se prav živo zanimajo za razstavo in napredek zavoda, poleg teh so bili navzoči ugledni zastopniki Zbornice za TOI, drugih gospodarskih korporacij in zastopniki raznih oddelkov banke uprave, zastopniki srednji in meščanskih šol.

Kot domačin je v imenu zavoda pozdravil prisotne odlične zastopnike vršilec dolžnosti direktorja inž. Leon Novak, ki je izrekel tudi posebno zahvalo vsem merodajnim činiteljem, tako trgovinskemu ministru, banski upravi in mestni občini ljubljanski, ki prispevajo materialno in moralno k napredku zavoda. Pa tudi zasebnim podjetjem gre zahvala, ki se zanimajo za razvoj zavoda. Posebno je poudaril:

Ta pomembna obletnica je povod, da danes stopamo po daljšem presledku zopet pred javnost z veliko jubilejno razstavo duševnih in ročnih izdelkov našega zavoda. Naša razstava nima propagandnega namena, temveč nj bo samo viden obracun in skromen dokaz, da je naš zavod vreden žrtve, ki jih doprinese — sicer v skromnem obsegu državni in banovski proračun — da bi bil vreden še intenzivnejših podpor od strani vseh onih, katerim je razvoj in napredek strokovnega šolstva pri sre.

Razstava naj bo zgovoren dokaz, da tehnično-obrtno šolstvo ni mrtva materija, temveč, da mu je prisojena najtesnejša zveza z realnim praktičnim življenjem. Zato mora naš zavod v stremiljenju po sodobnosti slediti stalnemu napredku in v vseh panogah in strokah, ki se na njem poučujejo. Zaradi tega tudi organizacija šole in pouka ne sme biti mirovala, kakor tudi ne bi smela ostati brez uspehov skrb za modernizacijo strojne opreme naših delavnic in za sodobnost učnih pripomočkov.

Razstava naj bo tudi dokaz, da absolventi ne zapuščajo naše šole nedelavnih rok in prazne gla-

ve, temveč, da so po naših skromnih močeh in po razpoložljivih sredstvih dovolj usposobljeni, da sodelujejo pri razvoju naše obrti in industrije. Zato bi bilo zaželjeno samo to, da bi se jim nudilo čim več priložnosti, kjer bi lahko pokazali in dokazali svoje strokovne sposobnosti.

Danes, ko stoji naš zavod na pragu 50 let svojega delovanja v korist narodnega gospodarstva, obrti in industrije, nas navdaja samo ta želja, da bi z vsestransko moralno in materialno podporo vseh poklicnih faktorjev vršil naš zavod tudi v naslednjih 50 letih v nič manjšem — če ne celo še v povečanem obsegu — svoje poslanstvo v korist naše mladine in v prospeh našega narodnega blagostanja.

V prepričanju, da so nam za to — še v mnogo večji meri, kakor ob ustanovitvi strokovnega šolstva v Ljubljani pred 50 leti — v današnji svobodni in nacionalni državni tvorbi pod žezlom Karadžordževićev dani vsi stvarni in moralni predpogoji, kličem: Zivel Nj. Vel. kralj! Zivel njegov visoki kraljevski dom!

Nato je g. ban dr. Marko Natlačen v imenu trgovinskega ministra in v imenu banke uprave otvoril razstavo, poudarjajoč v kratkem govoru važnost tega zavoda za gospodarski napredek naših krajev. Po otvoritvi so si gostje ogledali posamezne oddelke razstave.

Velika skladišča za kmetijske pridelke dobimo

Belgrad, 15. junija. Na osnovi pooblastila v finančnem zakonu za 1938—1939 je izdal ministrski svet uredbo o silosih. Silosi so javna skladišča za pravilno shranjevanje žita in drugih poljskih pridelkov, za čiščenje, tipiziranje in kreditiranje, oz. lombardiranje teh poljskih pridelkov. Za zgradbo in upravljanje silosov se ustanovi delniška družba z glavnico 220 milij. din. Družba se bo imenovala Privilegirana delniška družba za silose. Od glavnice 220 milij. din, ki je razdeljena v 220.000 delnic po 1000 din imenske vrednosti, vplača država 60 milij. postopno v 10 letih, Drž. hipotekarna banka prevzame 40 milij. glavnice, Poštna hranilnica 40, Priv. agrarna banka 40 milij. Prizad 20 milij. din, kar da skupno 200 milij. din. Ostanek 20 milij. pa podpišejo Narodna banka, hranilnice in zadrugne organizacije. Ostali delničarji razen države vplačajo svoje delničarje v 2 obrokih in 2 letih.

Upravni svet šteje 11 članov (na vsakih 20 milij. din glavnice 1 član uprave). Dividenda je maksimirana s 6% letno. Pač pa so znatne takse in druge davčne oblažave nove družbe (pri ustanovitvi, protokolaciji, oproščena uvoznih carin za instalacijo, poslovnega davka itd.

Celje

Umrl je snoči ob 11 85letni Vrabl Jožef, ki je že delj časa bolehal na pljučnici. Smrt skrbnega Vrablovega očeta je po vsem Celju vzbudila veliko sožalje. Svoje otroke je pokojni Vrabl vzgajal v strogo katoliškem duhu. Bil je tudi dolgoletni naročnik »Slovenca«. Pogreb bo v nedeljo na tuk. pokopališče. Naše iskreno sožalje vsem domačim in prijateljem!

Kokainski sleparji zopet pred sodiščem

Ljubljana, 17. junija.

Velika kokainska afera, v katero so bile zapletene razne osebnosti kriminalnega značaja, bo mogoče po dolgih letih vendarle likvidirana. Sleparska družba »Širok, Hladnik in tovariši« je na debelo sleparila dobičkalne spekulante z lažnim kokainom. Njih sleparije so jim donosale čedne dohodke in mnogi zatrjujejo, da je ta »sleparska kokainska družba« zaslužila od l. 1935 naprej skoraj milijon dinarjev. Kolikor pa je bilo doslej ugotovljeno v raznih kazenskih procesih, so ti ljudje osleparili ljudi za najmanj 800.000 din. Glavni aranžerji vseh sleparij s kokainom, ko so ljudem prodajali namesto pravega blaga fiziološko moko, sodobikarbono in druge podobne zmesi, so bili že januarja 1937 obsojeni na primerno visoke kazni. Prav ta obravnava je spravila na dan še druge sleparije in proces proti kokainistom se je nadaljeval. Lani 20. decembra so sedeli na zatožni klopi zopet glavni sleparji s svojimi pomočniki. Ta obravnava pa je spravila na dan nova dejstva, tako, da je bila razprava preložena na nedoločen čas in uvedena proti nekaterim osebam nova kazenska preiskava.

Danes osem obtožencev pred senatom

Za danes ob 8.30 je bila razpisana nova razprava proti kokainskim sleparjem. Na zatožni klopi sede razni tipi, nekateri zaradi krivega pričevanja, drugi zopet zaradi sleparij v obrti in tretji zaradi prikrivanja in podpiranja sleparij. Malemu kazenskemu senatu predseduje s. o. s. g. Ivan Kralj. Javno obtožbo zastopa drž. tožilec dr. Julij Felbacher, ki je za to razpravo prispel iz Celja, ker je o celi kokainski aferi najbolje poučen in je prav njegova zasluga, da so bile te sleparije odkrite v vseh podrobnostih.

Razprava je določena za dva dni in bo odkrila prav poučne zanimivosti, kako znajo sleparji trgovati s kokainom.

Prvi med obtoženci sedaj fungira Edvard Koleča, 50 letni mehanik iz Ljubljane. Ta je obtožen samo zaradi krivega pričevanja, ko je pri zadnji razpravi skušal razbremeniti glavne sleparje.

Kot drugi obtoženeec nastopa lesni manipulant Franc Hladnik iz Logatec, ki se je pri kokainskih poslih predstavljal raznim interesom za kokain kot lesni trgovec »Sandrin« iz Trsta. Kot tretji nastopa mesarski pomočnik Ivan Marineš, ki je znan tudi kot konjski mešetar in je pomagal pri veliki slepariji, ko so nekega notranjskega trgovca osleparili za 36.000 din.

Kupil si je poročno obleko

Prav zanimiv je Matija Oprešnik, rodom iz Celja, soboslikar, stanujoč v Ljubljani. Ta je pomagal, da je bila notranjskemu trgovcu odnesena

aktovka. Ko so kokainisti zvedeli, da hoče notranjski trgovec zadevo naznaniti policiji, so najeli Oprešnika, da je to preprečil in je siloma trgovcu odvzel zadeveni paket »kokaina«. Oprešnik je dobil za to od dveh glavnih sleparjev 2000 din nagrade. S tem denarjem si je Oprešnik kupil poročno prstane, nekaj obleke in se kmalu nato poročil. Pri poroki pa sta bila kot prič Širok Pavel in Hladnik Franc, dva glavna trgovca s »kokainom«.

Kot 5. obtoženeec nastopa v sedanjem procesu znameniti Pavel Širok, 38 letni trgovec, rodom iz Solkana pri Gorici. Ta je bil nekaj duševni vodja kokainske sleparske družbe. Kot šesti je obtožen Peter Detelja, doma iz Ločnice pri Medvodah, samski drogerist, stanujoč v Jaršah. Sedmi obtoženeec je Kalíšnik Ivan, doma iz Mengša, po poklicu rudar, stanujoč v Ljubljani. Osmi pa je danes na zatožni klopi Zumer Franc, 37 letni posestnik iz Spodnjega Brnika na Gorenjskem. Ta je pomagal zlasti oslepariti posestnico Persutijevo, doma v Poljanski dolini.

Heroin in kokain

Razni tihotapci se niso samo zanimali za kokain, marveč tudi za »heroine«. Tudi to blago je šlo dobro v kup. Ko so Persutijevi izročili steklenico »heroine«, so ji resno in važno zabijali:

»Gospa! Dobro pazite, da se steklenica ne razbije! Če se, gre hiša takoj v zrak in vse zgori. To je človeška moč!«

Dopolodne se je pričelo po končanih formalnostih čitanje treh obtožnic in bo razprava trajala, kakor omenjeno, dva dni.

Navedli smo le nekaj zanimivosti iz tega procesa, ki bo pokazal vso rafiniranost sleparjev in nazadnje hudo strast gotovih spekulantov, ki skušajo na lahek način priti do velikanskih dobičkov. Tudi take ljudi bi bilo potrebno primerno prijeti.

Olimpijski dan v znamenju lahke atletike

V soboto, dne 18. t. m. ob 16.45 in nedeljo, dne 19. t. m. ob 10 dopoldne se bo vršil v Ljubljani na Stadionu lahkoatletski dvoboj med reprezentanco dravske banovine in Julijske Benečije. — Takoj v začetku moramo pripomniti, da je ta dvoboj prefekturiran po dogoletnih peripetijah in pogajanjih. — In vendar tako bomo končno imeli priložnost videti naše lahkoatletike v boju z močnim italijanskim moštvom.

Prvi dan so naslednje discipline: 110 m zapreke, skok v daljavo, kroglja, tek 400 m, tek 100 m, troskok, met kopja, 1500 m ter stafeta 4×100 m.

Drugi dan: 400 m zapreke, skok ob palici, met diska in kladiva, skok v višino ter teki 200, 800, 5000 m in stafeta 4×100 m.

Italijansko moštvo ima v svoji sredini znane drž. reprezentanta Oberwegerja, zmagovalca na Olimpijadi 1936 v Berlinu. Imenovani je že zaljubljen disk čez 51 m. To je že taka razdalja, da jo zmoro samo nekaj ljudi na svetu! Njihovi sprinterji so prav odlični, skakači, srednjeprogaši in dolgoprogaši so našim atletom čisto enakovredni. Vendar tudi naši reprezentanti Goršek, Martini, Pleteršek, inž. Stepišnik in drugi jamčijo, da ne bo nihče samo tako z njimi pometil. Vse v vsemu bo to trda borba kakršne Ljubljana v lahki atletiki še ni videla. Zato izkoristite redko priložnost in ogledajte si imenovano borbo: Vstopnina je propagandno nizka. Čisti dohodek gre v korist Olimpijskega fonda.

Temeljni kamen za novo cerkev sv. R. T. blagoslovljen

Maribor, 16. junija.

Kako globoko je kljub morebitnemu nasprotju zunanjemu videzu v prebivalstvu mariborskega magdalenskega predmestja vkoreninjena ljubezen do vere in cerkve, je bilo sijajno izpričano s prelepo slovesnostjo blagoslovitve temeljnega kamna nove cerkve v magdalenskem predmestju, ki je bila danes ob šestih v Magdalenski ulici na proietoru, kjer bo kmalu zraslo iz tal novo svetišče.

Ze pred šesto uro se je na cerkvenem stavbišču in v ulicah ob njej zbrala šeststisočglava množica in pričakovala prihoda prevzvišenega gospoda škofa dr. I. Tomažiča, ki je izvršil blagoslovitvene obrede. Hiše v Magdalenski ulici so bile za to pomembno slovesnost od prve do zadnje vse v zastavah, nad vse razkošno pa je bilo okrašeno stavbišče, na katerem so že pred dnevi zapele lopate pri prvih delih za zgradbo nove cerkve.

delka povoda za nobeno pritožbo.

Na splošno je bil udarnik delavec, ki je zbiral prispevke za časopise, za razne pomoči, za državno obrambo, za stranko, za vzdrževanje cest itd., vse izven svojega rednega dela. Udarniki so bili po večini vneti prilovalci oblastem. Tovarna je bila polna izbrancev, ki so se sprehajali povsod brez pravega cilja in niso niti s prestom ganili.

Pogosto sem opazil, da so se vestni mehaniki prav redkokdaj spustili v taka poniževanja. Naklonjenost ravnotežstva so si na take načine skušali pridobiti samo malovredni delavci. Udarniki so se lahko hitro potoževali za napredovanja in če so bili bolni, jim mezde niso utrgovali. Udarnik je imel pravico do ugodnosti pri stanovanju. Prišel je prvi na vrsto, kadar je šlo za prostor v zdravilišču, za obleko, za čevlje, za sladkor, za sadje in za druge luksuzne potrebščine, ki jih je prodajala osrednja založba, prav tako pa je udarnik imel prednost pri razdeljevanju zastonskih vstopnic za gledališče.

Te dve vrsti ravnanja z delavcem: po eni strani nevoljo izzivajočo pristranost in podpiranje ljubljencev, po drugi strani suženjstvo, sta se mi zdeli poraznejši in kvarnejši kakor pa vse, kar sem do tedaj videl po Združenih državah.

Spet drugje sem dobil prav v tem oddelku delavca, ki je ravnal s svedrom nemškega porekla. Glavo in levico je imel zavito v umazane obveze. Vrtal je v kos jelke luknjo s premerom 15 milimetrov. To je širina, ki zaradi velikega napora zahteva, da teče stroj skrajno počasi. Ta delavec pa je podil stroj z vso naglico. Sveder in jelko sta se kadila, kar se je dalo. Razen tega sem s presenečenjem ugotovil, da je delal, ne da bi bil jeklo privla marmornato ploščo pod svedrom.

18

ka. Delati moram, ne da bi se za trenutke ozrl od dela, če hočem zaslužiti tistih nekaj rubljev. Načelnika ni skrb stroja. Ne misli na drugo, kakor da izpolni program in dobi nagrado. Jaz pa naj delam, kar hočem in morem, pa ne bom zaslužil več ko tri rublje in pol na dan.

Vprašal sem ga, če dobi tudi on nagrado.

»Nikdar,« mi je odgovoril, »še več, če ne naredimo toliko, kolikor je vnaprej določeno, zapisejo naša imena na črno desko med lenuhe in nesposobne.«

Zdaj sem se spomnil na desko, obešeno na hodniku, kjer so bili pripeti ogromni napisi, ki so zasmehovali delavce iz nekaterih oddelkov in jih kazali kot žabe in slone, da bi s tem bical njihovo počasnost in nesposobnost. Ob strani je bila druga rdeča deska, kjer so bila imena pridnih, zvestih delavcev, ki so jih poveljevali v podobi dirkačev ali letal. Delavci s črne deske so imeli prav malo ali pa nič upanja, da bodo kdaj prišli med udarnike, med vzorne delavce in uživali posebne ugodnosti, ki so bile zvezane s tem naslovom.

Če je delavec hotel, da so ga imeli za udarnika, ni smel na mesec imeti več zamude kakor tri minute, moral je čim naglje dovršiti določeni mu program, moral se je udeleževati vseh zborov, kupovati srečke vseh loterij in obveznice vseh državnih posojil, moral je brez ugovora in razgovora glasovati za vse sklepe stranke, moral je biti član vseh predpisanih organizacij, moral je vsak mesec delati še en dan zastoj za navrh, skratka, moral je biti zvest suženj, udan in neutrudljiv, da ni dajal voditelju od-

da bo po prav kratki dobi neuporabljen.

Dejal sem delavcu:

»Ali se kaj zavedaš, da uničuješ stroj? S tem, da ga tako ženeš, delaš škodo Sovjetski Rusiji!«

V odgovor mi je naštel vrsto smešnih razlag, ki jih lahko povzamemo v naslednjih kratkih besedah:

»Kaj hočeš! Saj ne morem nič za to. Kako naj bi človek izvršil delo, ki mu je naloženo, če bi pilil na pet milimetrov? Svojo nalogo moram izvršiti po pravilniku v dvajsetih minutah.«

Prav v tem oddelku so imeli vrtilo znamke Kerger nemškega dela. Zaradi slabega mazanja je stroj škripal in so se ležaji kadili. Pokrovi pri mazalnicah so bili izginili, sprejemniki so bili polni umazanije in odpadkov vseh vrst.

Očitno sem delavcem nemarnost, katero so kazali pri delu s tako dragocnim strojem.

Eden izmed njih mi je odgovoril:

»Ne utegnemo nadzorovati stroja. Pokazal mi je predmet, ki ga je moral izdelovati in nadaljeval:

»Za vsak kos dobim po 30 kopejk.

Nekega dne sem v kotu delavnice našel avtomatično vrtilo znamke Cleveland, zapuščeno in vse pokrito z rjo. To je bil stroj, ki je nov veljal dobrih 25.000 dolarjev. Vprašal sem delavce, kje je pisarna načelnika delavnice. Ta mi je dejal, da ima prav zdaj toliko dela, da ni o vsem na tekočem. Poklicati je dal nekoga od svojih nižjih, ki me je spet poslal k mojstru v delavnici. Ta ni vedel nič več kakor njegov višji in mi je naložil, naj grem iskat predelavca, ki me je odpeljal k brigadirju. Ta mi je konec koncev povedal, da stroja več mesece ne uporabljajo, da je bil v delu samo prav malo časa in da niti malo ne ve, zakaj so ga zvrgli.

Odkril sem se, da bom stroj sam pregledal.

Kmalu sem odkril, da so osi obrabljene in da niso ležaji trdni. V Ameriki bi ne bilo popravilo teh naprav veljalo več kakor 50 dolarjev. Toda tu je bilo prav malo upanja, da bodo stroj sploh še kdaj dali v rabo.

Nekaj časa pozneje sem videl delavca, ki je delal pri strojni pili znamke Samočka. To je bil majhen stroj ruskega izdelka. Namesto da bi bil delavec pilil na debelih pet milimetrov, je rezal od kosa po deset milimetrov, da je stroj od napora kar poskakoval. Bilo je več kakor jasno,

Andrew Smith:
Bil sem delavec
v Sovjetski Rusiji

Od tu in tam

Znani srbski poslanec Voja Lazič, ki je bil že pred nekaj leti član srbske zemljoradniške stranke, pa je dne 1. septembra prešel v roke svoje stranke. V ta namen so njegovi prijatelji priredili sešatek v Obrenovcu, na katerega so povabili zastopnika Joca Jovanovića dr. Milana Gavrilovića in poslanca Dragiša Zdravkovića. Prvi je na tem sestanku govoril Gavrilović, ki je opravičeval postopanje vodstva zemljoradniške stranke v pogledu abstinenec pri dosedanjih volitvah kakor tudi stališče stranke, kakor ga je bila zavzela v pogledu znane zgreškega sporazuma. Prav v tej točki sta si bila Voja Lazič in stranka najbolj navzkriž. Nasprotje pa se tudi na tem sporazumnem sestanku ni poravnalo, ker je Voja Lazič poudaril, da nikdar ne more pristati, da bi bila Sava mejna reka med Srbi in Hrvati, kakor tudi ne more sprejeti federativne ureditve države. In še dalje je šel Lazič: zanimal je, da bi hrvatsko vprašanje sploh obstajalo. Ob takem stanju stvari ni moglo priti do sporazuma ter je poslanec Zdravković v zaključnem govoru zavrgel Lazičeva stališča kot nesprejemljiva za stranko. Voja Lazič bo potem takem v skupščini še naprej igral »divjaka«.

Jugoslovansko finko društvo se je pred kratkim ustanovilo v Belgradu. Prav tako pa se je v glavnem mestu Finske v Helsinkih ustanovilo finko jugoslovansko društvo, ki si je nadelo nalogo delovati za zblizanje med obema državama in za boljše medsebojno poznavanje. Prvi uspeh društva je ta, da je pred nekaj dnevi krenila skupina uglednih Fincev z avtomobili v našo državo. Danes bodo Fini prispeli v Belgrad, si ga ogledali, nato odpotovali na Avalo in Oplenac, potem pa odrinili skozi Sarajevo v Dalmacijo. Slovenije, kakor se zdi, ti gostje ne bodo obiskali.

Prometni in carinski strokovnjaki Male zveze, ki so nekaj dni sešli v Splitu, so v sredo zaključili svoje delo. Cilj konference je bil, da se pomeni carinski postopek na mejah držav Male zveze in z nekaterimi ugodnostmi pospeši tako potniški kakor tudi blagovni promet. Predlogi teh strokovnjakov bodo predloženi v odobritev stalnemu gospodarskemu svetu Male zveze.

Letošnji pridelek pšenice v Vojudini utegne biti pravi tak obilen kakor lanski. Zaradi suše so prerokovali, da bo klasje zaostalo v razvoju in rodilo zrnje, ki bo predobno. Ko je pa pred dnevi nastopilo deževje, so se ti slabi obeti razpršili. Klasje, ki je letos zelo majhno, se je kakor popravilo. Enako je deževje koristilo tudi koruzi.

Splitško pristanišče bodo začeli povečavati in opremljati z novimi napravami. Čeprav velja Split za naše največje pristanišče, ni niti zdaleka moč ustreči zahtevam moderne pristanišča. Na njegov račun se je razvil zlasti Sušak. Stalnim intervencijam s strani gospodarskih krogov je ustregla vlada s tem, da je odobrila iz kredita 100 milijonov dinarjev za izpopolnitev naših pristanišč za Split 24 milijonov dinarjev. Tako bodo razširili pristanišče in omogočili, da se bodo velike količine blaga lahko natovarjale in iztovarjale naravnost iz vagonov na ladje in obratno.

Živega otroka je zakopal v Gornjem Lisčju pri Skoplju slabomni kmet Dimče Bonevič. Kmet in njegov sorodnik sta odnesla dete, ko je bilo staro komaj 20 dni, že pred dvema mesecema z doma ter ob takrat za njim ni bilo nobene sledi več. Žena, ki te uganke ni mogla razvozlati, je nazadnje stvar prijavila orožnikom. Sodna komisija je zaslila oba krivca in nazdne tudi odkopala trupce. Bonevič je otroka zakopal zato, ker ga je smatral za breme.

Na nečloveški način je premlatil vajenca sin kovaškega mojstra Jožeta Tota v Senti. Kovačev sin je zahteval od vajenca, naj mu prinese kladivo. Ker tega ni takoj storil, je dobil najprej brco v trebuh. Komaj se je pobral s tal, je kovačev sin že pograbil kladivo in z njim začel vajenca tolči po licu. Deček je komaj ušel, pa se je zunaj na cesti zgredil krvav z razbiti čeljustmi. Divjaškega kovača je policija takoj zaprla.

Uspešno pokončavanje vran in srak je izpeljalo lovsko društvo v Danilovgradu. Lovsko društvo je sklenilo vzgojiti več vrst fazanov v bližnjih gozdovih. Da bi pa te živali obvarovali pred uničevalci, je društvo razpisalo nagrade za tiste, ki bi pobirali jajca vran in srak. Čeprav so plačevali za vsako jajce le po 50 par, so otroci že v nekaj dneh nabrali okrog 5000 jajc vran in srak ter ubili nad pet sto vran in srak.

Zidanje novih hotelov in vil hoče pospešiti občina v Ohridu. Čim so bili zgrajeni prvi moderni hoteli, se je dotok tujcev takoj močno povečal. Kmalu je zmanjkalo za tuje higienično urejenih sob. Zaradi tega je občina sklenila pospešiti zidanje hotelov s tem, da bo vsakemu tujcu dala lepo zemljišče na razpolago za bagatelno ceno en dinar za kvadratni meter. Prav tako pa občina ni pozabila na tiste, ki so s čopičem ali pa peresom pomagali Ohridu do veljave, kakor jo ima v tujekoprometnem pogledu. Občina je namreč sklenila tik ob jezeru postaviti ličen dom, v katerem bodo imeli brezplačno oskrbo vsi častniki in umetniki, ki bodo obiskali Ohrid.

Velikega 350 kilogramov težkega delfina so te dni ujeli ribiči blizu Šibenika. Koparica se je ujela v mrežo. Ribiči, ki so utrpeli veliko škodo na mrežah, ki jih je žival poškodovala, so plen prodali neki tovarni za milo.

Novo zastrupljeno atero so zasledili v Vrhu. Ljudje so šušljali, da je neka Roza Feher lani jeseni spravila s poti svojega moža s tem, da ga je zastrupila. Državno tožilstvo je dobilo brezimno prijavo ter dalo takoj prijeti vdovo. Čim je bila zločinka v zaporu, je prišel na dan še njen drugi zločin. Roza je imela prijateljico Rozo Buro, katere mož je letos januarja nenadoma umrl. Trupli obeh mož so dali izkopati in preiskati drobovje. Res so ugotovili, da sta bila oba moža zastrupljena z arzenom. Preiskava je dognala, da je obema Rozama dala »zdravilo« za nasilne može neka Darinka.

V skupino šest delavcev je udarila strela v sredo na posestvu Nenada Bingulca v okolici Vukovarja. Delavci so grabili seno, ko so se pripodili oblaki. Pred nevihto so se vsi zatekli pod bližnje drevo. Nenadoma pa je udarila v to drevo strela in na mestu ubila Jovana Jakovljevića, ostali pa so obležali močno ožgani in omamljeni. Prepeljali so jih v bolnišnico, vendar se zdi, da bosta še dva delavca podlegla poškodbam.

Izredno dobro letino napovedujejo vinogradniški starokovnjaki za dalmatinske vinograde. Na trtjah je toliko sadeža, da se boje, da bi ga stebila ne vzdržala. Bolezni še niso napadle trt. Če bo še vreme ugodno, bodo imeli Dalmatinci spet vina na pretek.

Amerika ceni delo naših rojakov

Sporočilo župana dr. Adlešiča po povratku iz Amerike

Srečen sem se vrnil iz Združenih držav ameriških, kjer so naši rojaki ter predstavniki mest, ustanov in organizacij sprejeli Vaše pozdrave in darila Ljubljane z velikim zadovoljstvom in hvaležnostjo.

Z veseljem izpolnjujem častno naročilo, da Vam sporočim najtoplejšo zahvalo župana mesta Clevelanda g. Harolda H. Burtona in mestnega sveta ter izraze njihovega občudovanja svečano v City Hallu sprejetih daril mesta Ljubljane in zagotovilo iskrenih simpatij ter priske pozdrave Clevelanda — ameriške Ljubljane prebivalstvu naše stare Ljubljane.

Hkrati Vam sporočam, enake pozdrave in zagotovila županov in mestnih svetov Chicaga, Milwaukee, Joliet, Pittsburgha, New Yorka in manjših mest, ki so mi povsod kot predstavniku glavnega mesta Slovenije izkazovali največje časti.

Vsi uradni predstavniki vlade Unije, države Ohio in mest, ustanov in organizacij so mi zagotavljali, da so ponosni na Slovence in Jugoslovane, ker so zavredni in dobri, delavni, marljivi in pošteni državljani Združenih držav ameriških ter uspešni organizatorji javnega življenja, ki še vedno zelo ljubijo staro domovino.

S posebnim zadovoljstvom sporočam tudi vsem slovenskim mestom pozdrave in zahvalo univerze v Pittsburghu za veličastno sprejeti sliki Jurija Vege in Franceta Prešerna za Jugoslovansko dvorano grandiozne Katedrale znanosti.

Najprišrenejše pozdrave in zahvalo mestu Ljubljani ter deželi in vsem sorodnikom in prijateljem ter najtoplejšje želje za srečo stare domovine in vse Jugoslavije pa prinašam iz plamtečih src naših rojakov onkraj morja.

Slavnosti ob otvoritvi Jugoslovanskega kulturnega vrta v Clevelandu so bile močnega manifestacija za trdnost vezi med staro in novo domovino!

Vrnil sem se s trdno vero, da je moj obisk zelo požel in utrdil vezi med nami in našimi izseljenci ter da sem pri uradnih predstavnikih in pri vsej ameriški javnosti vzbudil mnogo zanimanja za naše kraje ter je zlasti naša Ljubljana mnogo pridobila na ugledu, kakaj vsi so mi že s svojo gostoljubnostjo in s počaščenji zagotavljali, da ob prvi primeri priliki vrnejo obisk Ljubljani. Razkazali so mi najraznovrstnejše mestne institucije, zlasti pa socialne zavode, kjer sem našel toliko lepega in posnemanje v manjšem obsegu, da bo od teh močnih pobud imelo korist tudi ljubljansko prebivalstvo.

Naj bi ta obisk navezal nove, še tesnejše vezi med nami v stari domovini in našimi rojaki, brati in sestrami v njihovi novi domovini, za blagor vsega naroda to in onkraj Atlantika ter za srečo našega mesta, vse Slovenije in Jugoslavije!

Ljubljana, dne 15. junija 1938.

Predsednik mestne občine ljubljanske:
Dr. Juro Adlešič, l. r.

Brazilci protestirajo proti porazu

Včerajšnji polfinalni tekmi za svetovno nogometno prvenstvo v Marseilleu in v Parizu sta prinesli zmago Italijanom in Madžarom. Madžari so v Parizu premagali Švede, ki so pred nekaj dnevi izločili Kubance z 8:0, z rezultatom 5:1. Zmaga Madžarov je zaslužena. Bili so namreč mnogo boljši kot pa Šved. Rezultat je povsem realen. Vsi so bili prepričani, da bo Švedska nudila Madžarom močnejši odpor. Madžari bi zmagali še izdatneje, da ni bila Švedska obramba tako dobra.

Druga tekma med Italijo in Brazilijo v Marseilleu je privabila večer ob 6 popoldne na igrišče skoraj 50.000 ljudi. Brazilci so nastopili brez svojega najboljšega igralca Leonidasa in tako je bil ves napad mnogo slabši kot pa bi bil sicer. Za to tekmo se je pripeljalo v Marseille tudi veliko število Italijanov, ki so navdušeno podžigali svoje igralce. Igra se je v prvem polčasu končala brez golov, v drugem polčasu je bil v 11. minuti Italija zabil Brazilcem prvi gol. Nekaj minut kasneje pa še drugega. Italijani so ostali še nekaj časa v premoči, nato so pa Brazilci poizkusili vse, da bi vsaj izenačili. Igra je postajala vedno ostrejša in sodnik je imel polne roke dela, da ni prišlo na igrišču do pretepa. Italijani so se počasi igre pa je prišlo na igrišču do splošnega pretepa, umaknili v obrambo. Sedem minut pred koncem ki ga je sodnik komaj udušil. Brazilci so namreč skušali za vsako ceno izenačiti rezultat in niso pri tem prav nič pazili na sredstva. Sodnik je komaj

držal igro v rokah. V 42. minuti pa se je končno Brazilcem posrečilo zabiti časten gol. Italijani so torej pričačovanju zmagali z rezultatom 1:2. Brazilci so po končani tekmi prijavili mednarodni nogometni zvezi protest, češ da je drugi gol, ki je bil posledica prostega strela, nepravilen. Ali bo Fifa upoštevala ta protest, ni znano. V nedeljo pa bo v Parizu finalna tekma med Madžarsko in Italijo za tretje svetovno nogometno prvenstvo. Za tretje mesto pa bosta igrala Švedska in Brazilija.

Iz športne krošnje

Neuradno teniško svetovno prvenstvo. Po mednarodnem teniškem turnirju za prvenstvo Francije so vsi štirje naši teniški igralci Punčec, Pallada, Mitih in Kukuljevič povabljeni v Wimbledon, kjer je vsako leto tako imenovano neuradno svetovno teniško prvenstvo. Po sijajnih uspehih naših igralcev v Parizu z zanimanjem pričakujemo wimbledonskega turnirja in njegovih izidov. Turnir se začne že v ponedeljek, 20. t. m. Poleg vseh najboljših svetovnih teniških igralcev nastopi v Wimbledonu tudi kompletno češkoslovaško teniško zastopstvo Menzel, Hecht, Čejman in 18 letni junior Drobny, ki je o Binkošti v Berlinu premagal nemškega prvaka Hennerja Henkela. Mitih in Kukuljevič sta odpotovala v London naravnost iz Pariza, dočim odpotujeta Punčec in Pallada danes iz Zagreba.

Danes ob pol četrtih popoldne je startalo v Sofiji 16 najboljših bolgarskih in jugoslovanskih kolesarskih dirkačev za tridnevno etapno dirko Sofija—Belgrad. Na jugoslovansko-bolgarsko mejo so prispeli dirkači okrog desetih popoldne, na cilj prve etape v Nišu (154 km) pa pridejo okrog 13 popoldne. Naše kolesarsko zastopstvo je prišlo v Sofijo že 15. t. m., kjer so jih na kolodvoru sprejeli uradni predstavniki bolgarske kolesarske zveze na čelu z generaloma Nikolom Nedevom in Georgijem Hristovom.

Amerika z napetostjo prikaže dvoboj Maksa Schmellinga in črnca Joe Louisa. V nekaj dneh (22. t. m.) se po dveh letih oba tekmeča ponovno srečata v borbi za naslov svetovnega boksarskega prvaka vseh kategorij. Zanimanje za ta dvoboj v Ameriki je izredno. Po izjavi prireditelja Mike Jakobsa je za to borbo, ki bo v New Yorku v Yankee stadionu, v predprodaji prodanih listov za 600.000 dolarjev vstopnic. Po vsej verjetnosti bo s to borbo zopet prvič po l. 1926 in 1927 (dve borbi Dempsey-Tunney) presežena milijonska vstopnina. Prognose ameriških časopisov glede izida te borbe so različne. Nekateri dajejo prednost skoraj deset let mlajšemu Joe Louisu, drugi pa zopet zatrdjujejo, da Nemeck Schmelling še nikdar ni bil v tako izredni formi, kot je sedaj. Schmellingove prednosti so v njegovi hladnokrvnosti in rutini ter v dejstvu, da zna sijajno izrabiti kako napako in slabo kritje nasprotnika, črnc Louis pa se zanaša na svojo silovito udarno moč. Treninjom obeh aspirantov za svetovno prvenstvo dnevno prisostvuje do 7000 gledalcev. Stave glede izida tega dvoboja pa so 7:5 v korist črnca Louisa.

Umrli v mrtvašnici

Komenda, 15. junija.

V prijazni vasi Zalog, občina Komenda, je prejšnji teden novica, da je K. F. izpil stekleničko lizola v samomorilnem namenu, precej razburila vaščane. Takoj se je zbrala radovedna množica na dvorišču posestnika kvasa, kjer je imenovan ležal in se boril s smrtjo. Na vse načine so skušali vaščani, da bi vzel protisredstvo, kar pa se jim zaradi njegove odločne želje po smrti, ni posrečilo. Ker le ni bilo upanja, da bi ga rešili, so ga naložili na voz in odpeljali v Komendo. Rešitev je bila popolnoma izključena. Odpeljali so ga v mrtvašnico, kjer je izdihnil. Vaščani še ne poznajo, da bi kdo umrl v mrtvašnici, zato je bila to kar nekaka senzacija za Komendo. Samomor je napravil v hipni zmedenosti. Saj si je že večkrat skušal vzeti življenje, kar so mu pa vedno preprečili. Posebno rad se je obešal. Bil je brez etaršev in star 31 let. Da je začel tavati po svetu in misliti na samomor, je bila vzrok nesrečna ljubezen. Imel je neke na Dolenjskem dekle, ki jo je mislil poročiti takoj, ko bi prišel od vojakov. V ta namen si je prihranil tudi precej denarja. Ko je potem dekle vprašal, če bi se poročila, ga je zavrnila. To ga je toliko potrla, da je začel piti, za delo se ni več briga in je končno padel občini v breme. Večkrat so ga nagnali v domovno občino. Nazadnje pa se je naveličal takega življenja ter je sklenil umreti.

Juridična fakulteta v Ljubljani je v počastitev spomina pokojnega bibliotekarja Josipa Medveščka zbrala med vsemi člani učnega kolegija in med ostalimi nameščenci fakultete znesek 510 din in ga poklonila Jugoslovanskemu akademskemu podpornemu društvu tukajšnje univerze. Vsem darovalcem iskrena hvala!

Klavirski absolutorijski koncert absolventke visoke šole ljubljanskega konservatorija g. Ostere Valjalo Marto bo v ponedeljek, 20. t. m. ob četrt na 7 v Hubadovi dvorani. Osterčeva je priznana naša pianistka, ki je na nešteti produkcijah in tudi na drugih koncertih pokazala svoj veliki pianistični talent. Tudi njen absolutorijski koncert ji da vso možnost, da pokaže svoje talente tako iz tehnične, kakor tudi predavateljske strani.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometarsko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost v %	Oblačnost v %	Veter (smet. jakost)	Padavine	
						m/m	vrsta
Ljubljana	765.8	22.2	12.8	79	1	0	—
Maribor	765.2	20.0	10.0	80	10	0	—
Zagreb	761.1	25.0	14.0	83	8	NE, 5.0	dež
Belgrad	762.2	21.0	14.0	90	10	WNW,	—
Sarajevo	763.2	19.0	12.0	90	10	0	21.0 dež
Vis	762.7	21.0	14.0	60	4	NW,	—
Split	762.2	20.0	16.0	50	6	0	—
Kumbar	759.8	23.0	17.0	60	4	W,	—
Rab	761.5	23.0	16.0	50	10	0	—
Dubrovnik	760.9	24.0	15.0	60	0	W,	—

Vremenska napoved: Večinoma jasno, precej stanovitno in toplo vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: V sredo je bilo iz noči do 13.20 popolnoma oblačno. Rahlo je deževalo od 7.45—7.50 in od 9.45—11.50. Ob 13.20 se je oblačnost nekoliko zmanjšala in je posijalo sonce, vendar pa je ostalo ves popoldan pretežno oblačno. Ob 17.20 se je pričelo naglo jasnit in se je v 10 minutah popolnoma zjasnilo. Tako je ostalo pozno v noč; po polnoči pa se je zopet pooblačilo. Padavina za ta dan je znašala 0.6 mm.

Včeraj je bilo iz noči do 7.40 večinoma oblačno, nakar se je naglo zjasnilo. Od 8 do 13 je bilo večinoma jasno, ostali čas popoldneva pa se je oblačnost spreminjala. Ob 19.30 se je zopet pooblačilo, po 21 pa se je oblačnost zopet zmanjšala. Proti jutru se je zjasnilo.

Najnižja temperatura včeraj 12.0°C, 15.5°C
Najvišja temperatura zraka 15. VI. 19.5°; najnižja temperatura včeraj 12.0°.

Koledar

Danes, petek, 17. junija: Adolf.
Sobota, 18. junija: Marko.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 43; mr. Trnkoczy, Mestni trg 4; mr. Ustar, Seelburgova ul. 7.

Obvestila

Razstava šolskih risb je odprta v risalnici uršulinske gimnazije in učiteljskega dneva do 6 popoldne, jutri, v soboto, od 8 zj. do 6 zvečer in v nedeljo popoldne do 12. Vabljeni vsi p. n. starši in prijatelji šole!

Tivar obleke, vodeča znamka v kakovosti, modi in ceni. Glavna zaloga Anton Brumec, Ljubljana, Prešernova 54, nasproti glavne pošte.

Ravnatelj mons. Premrl in prof. Tome Matija, oba znana slovenska skladatelja in priznana pedagog profesorja orgel bosta postavila celo vrsto svojih gojencev na orgelski produkciji, ki bo v soboto, 18. t. m. ob četrt na 7 v Hubadovi dvorani. Konservatorij bodo izvajali dela Kreka, Korpore in Tomca, dalje Bacha, Brahmsa, Golerja, Mozarta in Regerja. Podrobni spored se dobi v knjigarni Gl. Matice. Začetek produkcije je v soboto ob četrt na 7 v Hubadovi pevski dvorani. Orgle so delo orglarskega mojstra Jenka iz Št. Vida nad Ljubljano.

Drvi ob 20.30

olimpijski dan plavačev na Iliriji

plavanje, skoki, waterpolo - nastopi
kompletna plavalna sekcija »Ilirijec«

Bela zastava z rdečim križem bo zaplavalala v nedeljo na stolpu ljubljanskega gradu. Pod zastavo R. K. se zbirajo milijoni poštvovalnih samarjanov, ki izvršujejo poslanstvo božje, prinašajoč tolažbo trpečemu človeštvu. Pod to zastavo bodo pohitele jutri na grad množice, ki nosijo v svojem srcu čel ljubezni do bližnjega in hočejo pomagati pri človekoljubnem delu. Zato bo pa valovalo jutri po vsej Grajski planoti resnično neskaljeno veselje.

Drvi ob četrt na 7 je v veliki Filh. dvorani produkcija ljubljanskega drž. konservatorija, na kateri bodo izvajali izključno le Bachove skladbe. Opozorjamo vse prijatelje našega glasbenega naraščaja na nocojšnjo produkcijo. Podrobni spored v knjigarni Glasbene Matice odnosno pred začetkom produkcije v veži Filh. dvorane.

V nedeljo popoldne vsi na ljubljanski grad na kresno prireditelj ljubljanskega pododborja Rdečega križa. Z vstopnino samo 2 din boste prispevali k zbirki tega humanitarnega društva za podporo revnim ljubljancem in prihodnji zimi. Poštarska godba, prenos izbranih slovenskih in slovanskih glasbenih komadov potom radia, dobro založene stojnice, plesišče in srečolov bodo mnogo pripomogli k dobremu razpoloženju obiskovalcev.

Pravna fakulteta v Ljubljani bo na osnovi odločbe ministrstva prosvete z dne 18. aprila 1938, l. Br. 14479 ter v zvezi s čl. 227 in 256 obče univerzitetne uredbe odslej izdajala diplome onim svojim slušateljem, ki so dovršili pravne študije.

V to svrhu morajo kandidati vložiti prošnjo na dekanat pravne fakultete in jo kolkovati s takso po 10 din.

Prošnji je treba priložiti: 1. rojetni list, 2. zrellostno spričevalo, 3. absolutorij, 4. indeks, 5. spričevalo o vseh treh državnih izpitih, 6. kolek za 600 din ali pa ubožno spričevalo, 7. v gotovini znesek 13 din za diplomsko listino.

Opozorilo glede triangulacijskih signalov. Na prošnjo mestne občine ljubljanske izvrši ministrstvo financ, oddelke za kataster, novo izmero priključnih občin. Letos so pričeli s pripravami, t. j. s triangulacijo, in v ta namen geometrijske sekcije za triangulacijo na terenu postavljajo belo pobarvano signale. Mestno poglavarstvo opozarja vse prebivalstvo na čl. 71 in 72 zakona o zemljiškem katastru, po katerem se nihče ne sme upirati, da bi se na njegovem posestvu postavila trigonometrična ali kako druga katastrska označba. Prav tako je prepovedano kakršnokoli poškodovanje takih signalov. Vsaka poškodba se smatra za poškodovanje državne imovine in se kaznuje v denarju s 100 do 2.000 din.

Ljubljansko gledališče

DRAMA. — Začetek ob 20.

Petek, 17. junija: Zaprtlo.
Sobota, 18. junija: »Izpit za življenje«. Red Sred.
Konec dramske sezone.

OPERA. — Začetek ob 20.

Petek, 17. junija: Zaprtlo.
Sobota, 18. junija: »Gioconda«. Red A.
Nedelja, 19. junija: »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«. Izven. Globoko znižane cene od 24 dinarjev navzdol.

Kako se na Gorenjskem ženimo

Nikar ne recite, da begunjski fantje domača dekleta zapijejo

Od vseh starih običajev so se pri nas na Gorenjskem menda najbolj pristno ohranili tisti ob svatbah. Ljudje po mestih po veliki večini niti ne vedo, kako se včasih naši fantje z dežele morajo boriti, če hočejo peljati pred oltar svojo izvoljenko. Če poznamo vse predpise, ki se jih mora mlad gorenjski ženin držati, ako si noče zapraviti svojega ugleda, moramo priznati, da se oženiti na vsesedanje le ni tako lahko, kakor bi kdo mislil. Pri nas v Begunjah na Gorenjskem gotovo ni med onimi, ki se ne bi s ponosom držali tudi teh starih običajev pred svatbo. Da pa bodo vedeli tudi drugod, kako se pri nas ženimo, hočemo navesti primer prav od zadnjic, ko sta se poročila J. J., posestnica in gostilničarka v Begunjah, in A. K., mesarski mojster iz Jesenice.

Navada je, da begunjski fantje zahtevajo po svoji pravici odkupnino za dekle, ki jo poroči kdo od drugod. Te pravice so se poslužili tudi zadnjič, saj je odšla omenjena J. J. celo na Jesenice.

Na predvečer poroke se zbero vsi begunjski fantje na nevestinem domu, kamor je tudi že prišel ženin. S seboj prinese v veliki kuverti z različnimi kolkami in pečati okrašen pismo, in ga izroči ženinu, da ga odpre. Prebere pa ga nekdo od domačih fantov. Ze nad 150 let uporabljajo begunjski fantje to pismo. Pri branju pisma mora biti zraven tudi nevesta. Fantje ne smejo ničesar pokusiti, niti pijače niti jedi, ki jim jo nevestini starši ponudijo. Če bi se s tem pregrešili, bi izgubili pravico do odkupnine. Ženin ima s seboj nekaj fantov iz svoje vasi in še posebnega zatsopnika, ki z zastopnikom begunjskih fantov »baranta« za odkupnino. Takšno »barantanje« včasih traja po več ur. Predno pa se začne, prebere ženinu in nevesti begunjski fant pismo, ki se glasi:

Odkupno ali ženitovanjsko pismo

Ženina A. K. in neveste J. J., podomače T., zdaj biva juče v tej hiši št. 22 v Begunjah.

Pod prilogami:

1. Zahteva fantov v zadevi odkupnine za dekle, odpeljano v zakon, ki je članica Zveze begunjskih deklet izpod farnega zvona sv. Urha, kakor to zahteva dedno pravo Zveze begunjskih fantov.

2. Zahteva odkupnine za vse, kar dekle, oziroma nevesta prinese v zakon, za mnogo na drugem mestu naštetih dobrih lastnosti poleg stvari, ki jih ne sme ne rja in ne molji.

3. Plačilo stare dedne takse, da sme kdo dekle odpeljati pred oltar.

4. Plačilo kolkov za to listino.

5. Notarski stroški in drugo.

Dano na dan sv. Andreja Bobole v letu 1938.

shranjevalec pečata in notar,

Anže Narobe,

Za temi prilogami so našete vse

stvari, za katere je treba plačati odkupnino

Domač pesnik iz davne dobe, ki je sestavil pregled omenjenih stvari za ženitovanjsko pismo, je zložil te-le kitice:

Burkije in lopar,
mošnja za denar,
ječmena cele vreče,
za dojenca funte leče.
Za ogledalo table Mojzesa,
večkrat veseli, hopsasa:
Ličeca lepo rdeča,
možu so velika sreča,
Jeziček lep a oster
tebi mož bo mojster.
Dobiš kostanjevih bodic,
na na njih boš ležal stric.
Dobiš vam škafov brez ušes
in še dosti druž'ga vmes.
Ljubezni zvrhan koš,
vilce, žlico, skran nož,
dva še motovila,
da bo bolhe lovila,
tri kuhinjske pokrove,
stare ali čisto nove,
dvoje novih grabelj,
kremplje kakor rabelj.
Naša zveza pa zahteva zelnik
in pri hiši prazen plevnik.
Mnogo se bo zraven dalo,
kar se tu ni imen'valo.

Pripis:

Če bi nesreča se zgodila
da brez kreganja bi se ločila,
vse to bo nazaj se dalo.
Da je to vse res,
kar se je napisalo
in v tem pismu bralo,
se je par krivih prič podpisalo.
Nace Goversač, Lukež Brnač,
Janez Štrihaj in Peter Gliha.

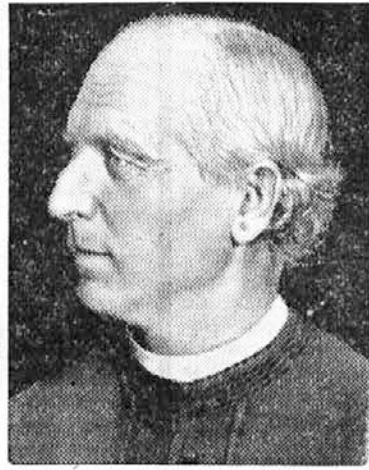
Sklep

Kakor je razvidno iz prednjega opisa, bomo imeli veliko izgubo na stvarnih in duševnih dobrinah. Vi, stokrat srečni človek, ki odtrgate iz našega vrta cvet in naše njive sad. Zato ni čuda, da smo se odločili, od Vas zahtevati majhno odkupnino v primeru z vsem tem, kar Vam damo. To smo storili, da izpolnimo svoje dolžnosti do naših davno v Bogu počivajočih prednikov, ki so nam izročili ta privilegij, da ga ohranimo neomadeževanega zanamcem in da varujemo čast deklet vesoljnih Begunj.

Zato predlagamo sledeči račun:

1. Izstop iz Zveze deklet din 182.33
2. Odkupnina za imenovano in neimenovano din 20.13

Trije H, ki vodijo usodo Češkoslovaške

Predsednik vlade dr. Hodža, voditelj Slovakov Hlinka, vodja sudetskih Nemcev Henlein.

3. Za dekle v zakon odpeljano din 3.749.53
4. Kolki in notarski stroški din 4.008.—
5. Pregled starih urbarjev din 2.040.—
Skupaj din 9.000.00

Ob zaključku našega računa pripominjamo: Nosilci tega pisma so pooblašeni od Zveze begunjskih fantov gotove pristojbine po potrebi zvišati ali znižati.

V Begunjah, pod Stedovm na dan sv. Andreja v letu 1938.

Anže Narobe,
notar.

Miha Pogljajen,
perovodja.

Zapili so odkupnino, ne dekle

Ko so se fantje pogodili za odkupnino, pride na mizo pijača in jedaja. Zdej lahko vsak je, kolikor mu srce poželi.

Znesek odkupnine za nevesto se ravna po premoženju neveste in ženina. Za J. J. iz Begunj so dobili fantje 1000 din, ki so jih drugi dan skupno zapili in zajedli v smučarski koči v Dragi, kolikor pa je še ostalo, pa po drugih gostilnah v Begunjah samih. Če se ženin dobro odreže, kakor se je n. pr. A. K. iz Jesenice, si že s tem pridobi dober glas po vseh Begunjah, posebno pa pri fantih, ki ki jim je odkupnina namenjena.

Begunjski pa so na svoja dekleta tudi od sile ponosni. Saj drugače si ne moremo razložiti primera, ko bi bili zadnjič kmalu nekoga pretepli, ko je dejal, da fantje iz Begunj domača dekleta »zapijejo«. To pa ni pomislil, da begunjski fantje vselej, kadar jim ženin od drugod odpelje kakšno domačinko, pijejo le na — žalost.

Razdiranje avtomobilov

Neki sovjetski časopis je pred nedavnim objavil poročilo, v katerem se bavi z nenavadnim razdiranjem avtomobilov. Pravi, da takšno uničevanje avtomobilov v sovjetski Rusiji ni več nobena redkost, pač pa da je že kar na dnevnem redu. Takole piše:

»V služnino je dvorišče avtotraktorje postaje popolnoma pokrito s pločevino, ki so jo aneli z avtomobilov. Omenjena postaja je dobila ukaz, naj pripravi določeno število avtomobilov. Preteklo je mesec dni, pa se ni nihče oglašil, da bi avtomobile prevzel. Tedaj pa je glavni mehanik z vednostjo ravnatelja razdrl vseh 30 avtomobilov in njihove dele porabil v različne namene. Tako je s to pločevino enostavno »tlakovali« vse dvorišče te traktorske postaje. Kar pa ni mogel porabiti, je vrغل na kup.

Za takšne stvari se nihče ne briga. Na celo vrsto avtomobilov so kar enostavno pozabili. Odgovornosti pa ne nosi nihče.

»Ne morem Te razumeti, Karl. Sosedu si posodil 30 dinarjev, ko ga nisi dobro ne poznal, meni pa ne posodiš niti dinarja.«
»Prijatelj, Tebe pač dobro poznam!«

„Zaplombirane smeti“

Pod tem naslovom je objavila »Leningradskaja Pravda« članek, v katerem govori o letošnji setvi v Sovjetski. Med drugim je napisala tole:

»V kolhoz »Rdeči breg« je bila odpremljena pošiljka semenskega žita. Bile so to zaplombirane vreče, na katerih je bila zapisana opomba, da jih ne smejo prej odpreti, dokler ne bo setve. Vreče so morali prepeljati preko neke reke, pri čemer so se precej zmočile. Ker so se ljudje bali za žito, da ne bi vzkalilo kar v vrečah, so vreče odvezali in hoteli žito posušiti na soncu. Niso bili pa malo začudeni, ko so opazili, da v vrečah ni bilo nič drugega kot same pleve in smeti. Takšno žito seveda ne velja sejati. Nekaj podobnega je bilo tudi s pošiljko ječmena, ki ga še polovico niso mogli porabiti za sejanje.

Omenjeni časopis še pristavlja, da to ni edini primer, pač pa da se takšne stvari dogajajo kar na debelo. Skoro nikdar pa se ne zgodi, da bi napis na vrečah odgovarjal temu, kar v njih v resnici je. Na odgovornost za takšne goljufije pa ne kličemo nikogar.

Pri svojem lastnem pogrebu

Feliks Buch Breazele je previden mož. Star je sedem in štirideset let in misli, da je že blizu njegova smrt. Edino to ga vznemirja, da bo molil pastor nad njegovim truplom, ko bo zaprt v rakev in bodo vsi sosedni kmetje zraven. Zato je Feliks Buch Breazele sklenil prisostvovati svojemu lastnemu pogrebu. Posekal je najlepši hrast na svojem posestvu in sam izdelal krasno rakev. Poklical je pastora in vsem naznanil svojo smrt. In 26. junija, bo hudomušni kmet »gledalec svoj lastni pogreb in poslušal pastora moliti »molitve za ranjke«.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 17. junija: 12 Slovenska pesem (plošče) — 12.45 Poročila — 13.30 Napovedi — 13.30 Pestre glasbene slike (Rad. orkester) — 14. Napovedi — 18 Iz romaničnih oper (Radijski orkester) — 18.40 Zenska ura: 20 na narodno delo (ga. Angela Vode) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 O mladinskem tabornu v Ljubljani — 20 Operetna glasba (Rad. orkester) — 21.10 Ljubljanski godalni kvartet — 22 Napovedi, poročila — 22.30 Angleske plošče.

Drugi programi

Petek, 17. junija: Belgrad: 20 Zab. koncert, 21 Zagreb, 22.15 Violina in klavir — Zagreb: 20 Sopran, 20.30 Komorni orkester, 21.30 Vok. koncert, 22.30 Ork. koncert — Praga: 19.35 Ork. koncert, 20.30 Igra, 21.40 Godalni kvartet — Varšava: 19.25 Nar. zabav. glasba, 21.10 Zab. program, 22. Plošče — Sofija: Nar. glasba, 20.45 Vok. koncert, 21.15 Lohke in zabavna glasba — Budimpešta: 18.30 Opereta »Lili«, 20.50 Jazz, 21.45 Operni orkester, 22.10 Plošče — Trst-Milano: 21 Ranzatova opereta »Vrtni se hočeta k tebi« — Rim-Bari: 17.15 Celotno petje, 21. Izmenjava z Berlinom, 22.40 Vok. koncert — Dunaj: 19.10 Zab. glasba, 20. Vojska godba, 20.50 Igra »Mrtvo srce«, 22.30 Zabavna glasba, 24 Pestra glasba — Königsberg: 20 Plesna glasba

Naročajte Slovenski dom!

Drugo poglavje.

O mali Materi božji.

Kmetje, ki so delali tlako gospodu de Besanceu, so vprav dobro zasuli luknjo na cesti in spravljali orodje, da bi odšli k zaslužnemu pokoju, tedaj pa je v drugo udaril do njih hrušč drvečih kopit. Hrušč je za trenutek ponehal. Potem se je kar na vsem lepem prikazala postava jezdeca na iskrem rjavcu in zatemnila zaseko, skozi katero se je lomila cesta vrh grebena. Jezdec se je v naglih skokih podil po bregu, gibko je prečelotol vodo in se na cesti spustil v lahen dir. Iz gub sinjega plašča je vela nekaka vojaška natančnost. Plašč mu je togo in v dobrem kroju padal z ramen.

Ko je jezdec prišel do kmetov, je s sunkom ustavil konja in je na prvi pogled našel med možaki nadzornika, čeprav je bila njegova obleka še polna madežev, ki mu jih je prizadel njegov prijatelj postiljon. Zdelo se je, da se ta jezdec sploh ne more moliti. Tujec je pomagal. Nadzornik pa, ki je bil zaradi zadnje skušnjaje še nekam nezaupen, ni niti zdaleč kazal posebnega veselja, da bi stopil k jezdecu. Mogoča samokres v torbah na vojaškem sedlu in medenastni konec meča v nožnici, ki je kukal izpod tujčevega plašča — vse to je bilo tudi kaj malo primerno, da bi nadzorniku dajalo posebnega poguma.

»Sem! je nazadnje dejal jezdec z glasom, ki ni poznal ugovarjanja.

Ljudje so videli, da je nadzornik moral premagati obotavljanje. »Ali ste videli, da bi bil tod jezdi gospod na črnem žrebcu?«

»Ne, monsieur, po tej poti ne.«

Tujčeva konja je kopal na brodu osvečila, da je nemirno plesal in se s kopiti igral po prahu.

»Na, Solange, stara coprnica!« je vzkliknil jezdec in spustil konja v kroženje, ki jo je prineslo spet na staro mesto. Ozrl se je čez ramo in vprašal nadzornika:

»Odkod to veš?«

»Takole monsieur: mi smo ves dan delali tu in od juga ni prišel nihče, razen monsieurjeva kočija, to se pravi, kočija monsieurja, gosta gospoda grofa.«

»Monsieur?« je rekel tujec in namrštil obrvi. »Kako monsieur?«

»Grb monsieur! Imel je lilije na vratih!«

»Ali veš to za trdno?«

»Mislite, da bom kaj takega pozabil? Res, saj sem še vedno svinjski od glave do nog od nesnage, ki jo je vrazil postiljonski maček zagnal vame!«

Spet mu je nekaj priletelo. Toda to pot je bilo nekaj zaželenega. Ko se je sklonil za novcem, je videl, kako je kobila pod naglim sunkom ostro poskočila.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Po tej slovesni izjavi se je spustil nazaj in za čas bil tiho. Eden od strežajev se je spozabil tako, da je začel bobnati po strehi kočije. Tedaj je zagrmelo iz kočije: »Tiho tam gor!«

Mož je potegnil roko nazaj kakor da bi jo bil po zmoti položil na vročo peč.

Don Luis je med tem nadaljeval:

»Le odpočij se tukaj in pozabi na te reči. Grad Besance je baje kaj prijetno bivališče. Predzadnji gospod besanski je nekaj časa živel v Italiji in je potoval celo do sultana. Perzijske preproge so menda zanimive in nekaj beneških reči imajo tudi dobrih. Najel ti bom dekle, pa boš lahko v božjem imenu kočijažila okrog, kakor si navajena iz tiste tvoje smešne Anglije...«

»Iz Skotske, meni!« je dejala mlada žena nežno, »moj oče...«

Malce ga je zadelo, da ga je ustavila, zato je dodeljal:

»Saj je vseeno. Grof ima gotovo majhen voz v skednju. Samo, da se mi ne boš vlačila okrog s kmečkimi koli. To je bilo že dosti slabo v Livornu, ko si bila dekle. Misli na to!«

Imel je neprijetno navado, da je končeval svoje besede v drda-joči italijanski in s poudarkom, o katerem se je zdelo, da ga spremlja zasmeh. Toda redko kdaj je še bil tako zgovoren in ljubezljiv. Žena je to čutila in čutila je tudi, kako kratka utegne ta dobra volja biti, zato je sklenila, da bo trgala rože, dokler je sonce.

Vprašala je:

»Na gradu, ali bom tam lahko imela psa?«

Prevejanemu poznavalec ljudi je ugajalo, da je znala tako spretno uganiti vreme pri ljudeh in da je takoj pograbila priliko. Sam nad sabo se je čudil, kako lahko mu je bilo v tej dobri volji ugoditi ji.

»Na gradu — da, toda v kočijo naj mi ne pride, ne maram, da bi mi uničil te kraljevske blazine.« Zasmejala se je. Ze sama misel na tovariša pri zabavi jo je očivila. Nagnila se je in pogledala skozi okno, da se je zrak igral okrog njenega čela.

Vprav so vozili proti vasi. Stiričprega je ostro zavila okrog zidane- ga vodnjaka, pri katerem se je pot cepila. Izpran križ se je dvigal nad vodnjakom. Stevilne vaščanke, ki so prihajale pod večer po vodo, so postavljale na rob vrče ali pa snemale kebljice z ramen,

4 ko so zaslišale konjski topot. Kdor je le mogel najti pretvezo, da jo je pobral od doma — in to so bili skoraj vsi — je stal zdaj v tem zboru ter v radovednem molku strmel v kočijo. Slišati je bilo samo udarjanje kopit. Zdej pa zdaj se je oglašilo renčanje kakega posebno hudega psa.

Sancho je ustavil konje, zavihtel bič in vzkliknil:

»H gradu?«

Eden od konj se je stegnil in vohljal proti vodnjaku. Iz ljudi ni bilo moči spraviti besede. Samo strmeli so in drug drugemu šepetali nekaj o mačku.

»Saj ti pravim: maček!«

Smejali so se, zdelo se je, da se ne ujemajo.

Ze je Sancho spustil iz ust zmešano zmerjanje, tedaj pa je z nenavadnim poudarkom zadonel zvonček na strehi kočije in Sancho je krenil s konji na levo.

Vozili so po dolgi vzpetini navzor, med ljubkim drevjem, nasajenim kakor po parkih. Na drugi strani ceste je ležal dobro obdelan vinograd. Tu in tam je že viselo nekaj grozdov, jagode na njih so bile še manjše od borovnic. Čisto lahen vonj je polnil zrak.

Maria je globoko dihala. Ležala je z zaprtimi očmi. Vonj je bil čudovito znan, poln skrivnostne pomembnosti, čeprav ga ni bilo moči zgrabit. Maria se je naslonila še bolj nazaj in si privoščila nepričakovano blagodejnost, ki je bila v tem, da si je močno in pobožno predstavljala, da prihaja domov.

Z male vdolbine v stranski steni je gledala na njo Mati božja. Maria je pošiljala k Njej tiho molitev. Tudi obraz Device je bil tako znan: podobica je bila edini spomin na dom, katerega je smela obdržati. Marijine ustnice so se neopazno pregibale. Nozdri so se ji širile v svobodnem zraku, pogled ji je kar naprej visel na obličju kipa. Za nekaj ubogih blaženih trenutkov je bila spet v svoji sobi, v očetovi hiši.

Don Luis ni slutil, kaj se godi v ženi. Videl je, da moli. To so mu je zdelo docela v redu. Kako, kdaj, kje in zakaj je kaka ženska molila, ga ni brigalo. Sam je bil ta trenutek nekam odsoten.

Noga ga je nehala boleti. Ta občutek je bil tako prijeten, da ga je oddaljaval od tod. Se bolj se je nagnil skozi okno in videl, da so skoraj že vrh griča. Ali ni nadzornik dejal, da leži grad takoj za vzpetino? Don Luis je moral misliti na to, kako je nesrečni nadzornik planil s ceste v toči govna. Pri tej misli se je začel na glas smejati.

Mali jezdec se je obrnil v sedlu in se ozrl h gospodu. Zastopno mežikanje je zletelo od enega do drugega.

Ta trenutek so klanec premagali. Konji so drveli navzdol.

Markiz je zavpil:

»Ali vidiš kaj pred nami?«

Toda jezdecov odgovor je požrlo nenadno škripanje zavor.